

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2018
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΟΜΑΔΑ Α΄

Θέμα Α1

Δώστε σύντομα το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α) ορεινοί**
- β) Συνθήκη του Νεϊγύ**
- γ) Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης (1905).**

Μονάδες 15

Θέμα Α2

Αντιστοιχίστε τους οργανισμούς της **στήλης Α΄** με την ημερομηνία ίδρυσής τους της **στήλης Β΄** (δύο στοιχεία της στήλης Β΄ περισσεύουν).

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΙΔΡΥΣΗΣ
1. Υπουργείο Περιθάλψεως	α. 1920
2. Γενική Διεύθυνσις Ανταλλαγή Πληθυσμών	β. Νοέμβριος του 1922
3. Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων	γ. 1924
4. Πατριαρχική Επιτροπή	δ. Ιούλιος του 1914
5. Οργανισμός	ε. Ιούλιος του 1917
	στ. Οκτώβριος του 1918
	ζ. Μάιος του 1919

Μονάδες 10

Θέμα Β1

- α)** Ποια ήταν η συμβολή των Ελλήνων της διασποράς που ανήκαν στα μεσοαστικά ή μικροαστικά στρώματα στην ελληνική οικονομία του 19ου-αρχές 20ου αιώνα; (μον. 7)
- β)** Να αναφερθείτε στον εξωτερικό δανεισμό της Ελλάδας από το 1860 μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα και στον τρόπο αξιοποίησης των δανείων αυτών από τις ελληνικές κυβερνήσεις. (μον. 9)

Μονάδες 16

Θέμα Β2

Ποιοι συμμετείχαν στις εκλογές της 8ης Αυγούστου 1910 και ποιο ήταν το εκλογικό αποτέλεσμα;

Μονάδες 9

ΟΜΑΔΑ Β΄

Θέμα Γ1

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των παραθεμάτων και τις ιστορικές σας γνώσεις
α. να αναφερθείτε στην Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων (ίδρυση, στόχοι, διάλυση), στα μέσα που της διέθεσε η ελληνική κυβέρνηση (μον. 14) και στις αντιδράσεις που προκάλεσε η συγκρότησή της (μον. 3) και

β. να αποτιμήσετε το έργο της σχετικά με την αποκατάσταση των προσφύγων (μον. 8)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων συστάθηκε με το Πρωτόκολλο της Γενεύης της 29ης Σεπτεμβρίου 1923 μεταξύ της ΚτΕ και της Ελλάδας. Αποτελούσε ιδιότυπο αυτόνομο οργανισμό, που λειτούργησε για επτά σχεδόν χρόνια (1923-1930). Από τα τέσσερα μέλη της, δύο ήταν Έλληνες που προτείνονταν από την ελληνική κυβέρνηση και εγκρίνονταν από το Συμβούλιο της Κοινωνίας των Εθνών (ΚτΕ). Αυτό όριζε τα δύο άλλα μέλη, στα οποία περιλαμβανόταν και ο (υποχρεωτικά) Αμερικανός πρόεδρος της ΕΑΠ. Το άλλο ξένο μέλος ήταν Βρετανός. Με δύο ή τρεις εξαιρέσεις (κι αυτές προσωρινές), το πολυπληθές προσωπικό της ΕΑΠ αποτελούσαν αποκλειστικά Έλληνες. Αρκετούς προσέλαβε η ίδια, κατά προτίμηση πρόσφυγες. Οι περισσότεροι όμως ήταν δημόσιοι υπάλληλοι (και μερικοί τραπεζικοί της ΕΤΕ¹) αποσπασμένοι από τις υπηρεσίες τους, με ανάλογο επιμίσθιο (25 έως 33%). Ειδικά στον αγροτικό τομέα, η ΕΑΠ βασίστηκε στις υπηρεσίες και τα στελέχη του Υπουργείου Γεωργίας που ήταν ήδη επιφορτισμένα με την αγροτική μεταρρύθμιση. Έτσι, διανομή των τσιφλικιών και εποίκισμός εύλογα συνδυάστηκαν.

Η ΕΑΠ έγινε ευθύς εξαρχής στόχος σφοδρών αντιδράσεων, ως «κράτος εν κράτει» και ως ξένη επέμβαση ασυμβίβαστη με την εθνική κυριαρχία. Έγινε επίσης, στη συνέχεια, ο βολικός αποδιοπομπαίος τράγος για όλες τις ατέλειες, τις αδικίες και τις καθυστερήσεις της προσφυγικής αποκατάστασης. Αρκεί όμως εδώ η κατηγορηματική διάγνωση του Μιχαλακόπουλου², το 1929: «...εάν το Κράτος [...] ήθελεν επιχειρήσει το έργο της ΕΑΠ, και τα σφάλματα θα ήταν δεκαπλασίως περισσότερα και το έργο

¹ ΕΤΕ: Εθνική Τράπεζα Ελλάδος

² Ανδρέας Μιχαλακόπουλος: Έλληνας πολιτικός που διετέλεσε πρωθυπουργός και υπήρξε συνεργάτης του Ελ. Βενιζέλου

ατελέστερον και αι καταχρήσεις πολλαπλαί και αι δαπάναι μεγαλύτεραι».

[...] Ανεπανάληπτος ορθολογισμός χαρακτηρίζει και την πολιτική πλευρά του προσφυγικού ζητήματος. Ποτέ άλλοτε στη νεοελληνική ιστορία δεν παρατηρήθηκε τόσο πλήρης και τόσο εύλογη αντιστοιχία μεταξύ συλλογικών συμφερόντων και κομματικών επιλογών. Μόνο χάρη στον Βενιζελισμό απέκτησαν οι πρόσφυγες όσα απέκτησαν: περίθαλψη, σπίτια, χωράφια, αποζημιώσεις, αλλά και πλήρη πολιτικά δικαιώματα Ελλήνων πολιτών. Μόνο χάρη στον Βενιζελισμό κατορθώθηκε υπό την αιγίδα της ΚτΕ η σύναψη των προσφυγικών δανείων και η συγκρότηση της ΕΑΠ για την αξιοποίησή τους. Αντίθετα, ο Αντιβενιζελισμός υπήρξε έκφραση εκείνων των γηγενών που αρνήθηκαν τόσο την αποκατάσταση όσο και την πολιτική ενσωμάτωση και ισοτιμία των προσφύγων.

Γιώργος Θ. Μαυρογορδάτος, «Μετά το 1922, η παράταση του διχασμού», εκδόσεις Πατάκη, σελ. 137-141

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στα έξι χρόνια ζωής της η ΕΑΠ επιτέλεσε τεράστιο έργο και ταύτισε το όνομά της με την προσφυγική αποκατάσταση. Η ΕΑΠ, όπως είναι γνωστό, υπήρξε οργανισμός άμεσα συνδεδεμένος με την Κοινωνία των Εθνών και η διοίκηση, όπως και η χάραξη της πολιτικής της, οφείλονται σε ξένους. Δεν πρέπει όμως να λησμονούμε ότι αυτοί που στελέχωσαν το μηχανισμό της ήταν Έλληνες και ότι η χρηματοδότηση των προγραμμάτων της βάρυνε το ελληνικό κράτος. Η επιτυχία της σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην αυτονομία και στην αποστασιοποίησή της από τον ταραχώδη πολιτικό βίο, ο οποίος χαρακτηρίζεται από οξυμμένη κομματική αντιπαράθεση, διαρκείς κυβερνητικές μεταβολές και δικτατορικές εκτροπές. Βέβαια, η ΕΑΠ συχνά βρίσκεται στο επίκεντρο της κομματικής διαμάχης και το έργο της γίνεται αντικείμενο κριτικής. Άλλωστε, η ίδια είναι οργανισμός πολιτικός και φορέας ιδεολογίας. Εντολοδόχος της διεθνούς κοινότητας, ουσιαστικά των μεγάλων δυνάμεων, έχει επίγνωση της πολιτικοκοινωνικής διάστασης του προσφυγικού ζητήματος και προσπαθεί να εξαλείψει μια πιθανή εστία αναταραχής και αποσταθεροποίησης της χώρας, προωθώντας την ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία. Όπως αναφέρει το 1926 ο πρόεδρος της ΕΑΠ «η αρωγή σε τέτοιες ατυχείς στιγμές αποτελεί πολιτική και ανθρωπιστική αναγκαιότητα».

Προσφυγική Ελλάδα, Φωτογραφίες από το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα 1999, σελ. 21.

Θέμα Δ1

Λαμβάνοντας υπόψη τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές γνώσεις σας, να παρουσιάσετε τις θετικές εξελίξεις που προκάλεσε το κίνημα στο Θέρισο για το Κρητικό Ζήτημα και συγκεκριμένα την νέα πολιτική κατάσταση που δημιουργήθηκε στην Κρήτη μετά την υπογραφή της Συμφωνίας στο μοναστήρι Μουρνιών Κυδωνίας και μέχρι την παραίτηση και την αναχώρηση του πρίγκιπα Γεωργίου από την Κρήτη.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

«Καταλήξαμε στην ομόφωνη γνώμη ότι το σημερινό πολιτικό καθεστώς της Κρήτης παρουσιάζει σοβαρά μειονεκτήματα και μεγάλους κινδύνους. Η κατάσταση της νήσου στη διάρκεια των τελευταίων επτά ετών έχει τόσο άσχημα προσδιορισθεί και ανταποκρίνεται τόσο λίγο στους πόθους του πληθυσμού, ώστε όλες οι διοικητικές ή δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις, των οποίων θα ήταν δυνατό να επιχειρηθεί η εισαγωγή, δεν θα αποτελέσουν παρά πειράματα ανίκανα να παράσχουν στον τόπο μονιμότερα τη γαλήνη, την ησυχία και την ευημερία. Θεωρούμε καθήκον να εκφράσουμε ειλικρινά τη γνώμη ότι το μόνο φάρμακο στην επικίνδυνη σημερινή κατάσταση είναι η ταχύτερη δυνατή ένωση της Κρήτης με το βασίλειο της Ελλάδας».

Εκθεση της Διεθνούς Επιτροπής, 30 Μαρτίου, 1906, Ι.Ε.Ε. , τόμος ΙΔ', σελ. 211

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

« [...] Αλλά παρά πάντα ταύτα, απλή παραβολή της προ πέντε ετών διεθνούς θέσεως της Κρήτης προς την σημερινήν καταδεικνύει ποία κολοσσιαία βήματα εγένοντο εις την εθνικήν του τόπου κατεύθυνσιν εντός των τελευταίων ετών. Ο τόπος τότε εκυβερνάτο υπό «Αρμοστού των Δυνάμεων», ενώ σήμερον κυβερνάται υπό Αρμοστού διοριζομένου ουσιαστικώς υπό του βασιλέως των Ελλήνων εγκρίσει των Δυνάμεων. Ο απλός δυναστικός τότε μεταξύ της Κρήτης και Ελλάδος δεσμός μετεβλήθη εις εθνικόν. Διά της οργανώσεως πολιτοφυλακής υπό Έλληνας αξιωματικούς η Κρήτη κατέχεται ήδη ουσιαστικώς υπό Ελληνικής στρατιωτικής δυνάμεως, η απομάκρυνσις δε των διεθνών στρατευμάτων, σύμφωνα με την περί τούτου υπόσχεσιν των Δυνάμεων, καθιστώσα την νήσον δέσποιναν εν τω ιδίω οίκω και απαλλάττουσα αυτήν από τας ανησυχίας τας οποίας γεννά η κατοχή αυτής υπό των τεσσάρων Δυνάμεων [...] θα επιτρέψη εις αυτήν να αφοσιωθή απερισπάστως εις τα έργα της ειρηνικής προόδου και αναπτύξεως εν τη βαθεία συναισθήσει ότι η αυτόνομος Κρήτη θα εξελιχθή ταχέως και ομαλώς και αβιάστως και άνευ διεθνών προστριβών προς την δοθείσαν εις αυτήν υπό αυτών των Προστατίδων Δυνάμεων κατεύθυνσιν, εις πράγματι και όχι κατά τύπους επαρχία του ελληνικού κράτους».

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας 1907

Άρθρον 1

Η Νήσος Κρήτη μετά των παρακειμένων αυτή νησιδίων αποτελεί εντελώς αυτόνομον Πολιτείαν κατά τους αποφασισθέντας υπό των τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων όρους.

Άρθρον 4

Η άμυνα της χώρας και η τήρησις της εσωτερικής τάξεως ανατίθεται εις σώμα εγχωρίου πολιτοφυλακής και χωροφυλακής.

Η εν τη πολιτοφυλακή υπηρεσία είναι υποχρεωτική. Οι εν τη πολιτοφυλακή και χωροφυλακή υπηρετούντες δεν έχουνσι δικαίωμα ψήφου και οφείλουνσι να τηρώσιν αυστηρώς πολιτικής ουδετερότητα.

Άρθρον 5

Μετά την αναχώρησιν των στρατών της παρούσης κατοχής ξένος στρατός δεν δύναται να σταθμεύη επί του Κρητικού εδάφους, ουδέ να διέλθη δι' αυτού, άνευ προς τούτο νόμου.

Σημ. Τα κείμενα αποδόθηκαν στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία τους.

Οδηγίες προς υποψηφίους

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να **μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.**
3. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
4. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα** τα θέματα.
5. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ